

Toisen lakivaliokunnan mietintö n:o 10 hallituksen esityksestä laiksi lääninoikeuslain 9 ja 15 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain 9 §:n ja voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Eduskunta on 9 päivänä marraskuuta 1984 lähettänyt valiokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 212.

Tässä yhteydessä valiokunta on päättänyt ottaa käsiteltäväksi myös edustaja Jaakonsaaren toivomusaloitteen n:o 1852 (1983 vp.) verovalituksia käsittelevän henkilökunnan lisäämisestä Oulun lääninoikeudessa.

Asian johdosta ovat valiokunnassa olleet kuultavina vanhempi hallitussihteeri Marjatta Kajan sisäasiainministeriöstä, vanhempi hallitussihteeri Raine Vairimaa valtiovarainministeriöstä, toimituspäällikkö Lasse Arvela verohallituksesta, kansliapäällikkö Risto Jaakkola ja lääninneuvos Eero Kivikari Uudenmaan lääninhallituksesta, lääninneuvos Vilho Lautala Hämeen lääninoikeudesta, lääninneuvos Gustaf Hertsberg Vaasan lääninoikeudesta ja toiminnanjohtaja Jaakko Kari Veronmaksajain Keskusliitosta.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan vuoden 1984 loppuun saakka voimassa olevan lääninoikeuslain 9 ja 15 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimassaoloaikaa jatkettavaksi vuoden 1987 loppuun lääninoikeuksien verovalitusasioiden ruuhkan purkamisen varmistamiseksi. Lain mukaan lääninoikeus voi ratkaista yksinkertaiset veroasiat yksijäsenisenä. Tätä menettelyä ehdotetaan samalla laajennettavaksi tarkastus- ja pysäköintivirhemaksuja koskeviin asioihin.

Toivomusaloitteessa n:o 1852 (1983 vp.) ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi pikaisesti toimenpiteisiin verovalituksia käsittelevän henkilökunnan lisäämiseksi Oulun lääninoikeudessa, jotta ainakin palkansaajien verovalitusten käsittely saataisiin lyhennetyksi enintään vuoden kestäväksi ja että verovelvollisten oikeusturvaa voitaisiin näin parantaa.

Hyväksyessään vuoden 1982 valtiopäivillä lääninoikeuslain 9 ja 15 §:n väliaikaista muuttamista koskevan lakiehdotuksen eduskunta edellytti lain jäävän väliaikaiseksi. Valitusruuhkien purkamiseksi kokonaisuudessaan ja ehkäisemiseksi vastaisuudessa eduskunta edellytti hallituksen ryhty-

vän kiireellisesti muihin toimenpiteisiin, sillä oikeusturvan kannalta pidettiin välttämättömänä, että monijäsenisyys turvataan pysyvästi lääninoikeuksien toiminnassa hallinto-oikeudelliseen muutoksenhakutuomioistuimena.

Käsitellessään esitystä lääninoikeuslain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimassaolon jatkamisesta valiokunta on voinut todeta, ettei lääninoikeuksien asiaruuhkia ole saatu vielä puretuiksi yksijäsenisestä ratkaisumenettelystä, verotus- ja veronokaisumenettelyn kehittämistä, lääninoikeuksien voimavarojen lisäämisestä ja työmenetelmien parantamisesta huolimatta. Saadun selvityksen mukaan ruuhkat ovat kuitenkin näillä toimenpiteillä selvästi vähentyneet. Tavoitteeksi asetettuun alle vuoden keskimääräiseen verovalitusten käsittelyaikaan ei silti ole päästy kaikissa lääninoikeuksissa. Pahimpana tilanne on pysynyt Uudenmaan lääninoikeudessa, jossa asioiden ruuhkautumiseen vaikuttaa paitsi juttujen suuri määrä myös niiden vaikeusaste.

Verovalituksia koskevien ratkaisujen viipyminen on myös vakava oikeusturvaongelma. Tästä syystä valiokunta pitää tarpeellisenä toimenpiteitä, joilla voidaan vaikuttaa asiaruuhkien purkamiseen, ja puoltaa näin ollen yksijäsenistä ratkaisumenettelyä koskevan lain voimassaolon jatkamista. Eduskunnan aiemmin asiassa esittämiin lausumiin viitaten valiokunta katsoo kuitenkin, että lain voimassaoloaikaa olisi jatkettava vain kahdella vuodella. Valiokunta ehdottaa tällaisen muutoksen tekemistä lääninoikeuslain 9 ja 15 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain (588/82) voimaantulosäännöksen. Samalla valiokunta ehdottaa kyseisessä säännöksessä olevan teknisen virheen korjattavaksi.

Käsittelemänsä toivomusaloitteen valiokunta esittää hylättäväksi.

Valiokunnan puoltava kannanotto lakiehdotuksen hyväksymiseksi perustuu pääasiassa Uudenmaan lääninoikeuden vaikeaan työtilanteeseen. Vaikka yksijäsenisen ratkaisumenettelyn jatkamisella voidaan vapauttaa työvoimaa yksin-

kertaisten asioiden käsittelystä vaikeampien asioiden käsittelyyn, ei menettely kuitenkaan ratkaisevasti vaikuta asiaruuhkan purkamiseen. Saadun selvityksen mukaan Uudenmaan lääninoikeudessa voidaan asiaruuhka purkaa kokonaan vain perustamalla sinne uusi jaosto. Valiokunta kannattaa tällaisen jaoston perustamista. Jaoston perustamisella voidaan samalla luoda takeita sille, ettei nyt käsiteltävänä olevan oikeusturvan kannalta periaatteellisesti arveluttavan väliaikaislain voimassaoloa ole enää tämän jälkeen tarvetta jatkaa, mitä valiokunta pitää tärkeänä. Asian hoitamiseksi valiokunta ehdottaa eduskunnan hyväksyttäväksi toivomusponnen, jonka mukaan hallituksen tulee osoittaa määräraha uuden jaoston perustamista varten Uudenmaan lääninoikeuteen vuoden 1986 tulo- ja menoarviossa.

Kannattaessaan jaoston perustamista Uudenmaan lääninoikeuteen valiokunta on tietoinen

siitä, että vireillä olevan hallintolainkäytön kokonaisuudistuksen yhteydessä on harkittavana myös lääninoikeuksien aseman ja toimintatapojen uudistaminen. Valmisteltavilla uudistuksilla pyritään poistamaan lääninoikeuksien nykyiseen toimintaan liittyviä ongelmia. Kun uudistus on kuitenkin vasta komitean valmisteltavana, tulee sen mahdollinen toteuttaminen ajankohtaiseksi myöhemmin. Lääninoikeuksien asiaruuhkien purkaminen edellyttää sitä vastoin välittömiä toimenpiteitä. Ruuhkien purkaminen on sinänsä välttämätöntä myös valmisteltavana olevan uudistuksen toteuttamiselle aikanaan.

Edellä olevan perusteella toinen lakivaliokunta ehdottaa kunnioittaen,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

lääninoikeuslain 9 ja 15 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain 9 §:n ja voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan lääninoikeuslain 9 ja 15 §:n väliaikaisesta muuttamisesta 23 päivänä heinäkuuta 1982 annetun lain (588/82) 9 §:n 2 momentti ja voimaantulosäännös näin kuuluviksi:

9 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 1982 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 1986.

Samalla valiokunta ehdottaa hallituksen esityksen johdosta eduskunnan hyväksyttäväksi toivomuksen,

että hallitus ottaisi valtion tulo- ja menoarvioesitykseen määrärahan uuden jaoston perustamista varten Uudenmaan lääninoikeuteen vuoden 1986 alusta.

Helsingissä 23 päivänä marraskuuta 1984

Sitä sovelletaan asioihin, jotka sen voimassaolokana ratkaistaan lääninoikeudessa.

Voimaantulosäännös

(Kuten hallituksen esityksessä)

Edelleen valiokunta ehdottaa,

että toivomusaloite n:o 1852 (1983 vp.) hylättäisiin.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Säilynoja, varapuheenjohtaja Zilliacus ja jäsenet Ala-Kapee,

Alaranta, Dromberg, Ehrnrooth, Lindroos, Pietikäinen, Rajamäki, Saari, Starast ja Viinanen sekä varajäsen von Bell (osittain).